

2025-05-14

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Enheten för bostäder och byggande
Emelie Lindahl, Departementsråd

li.remissvar@regeringskansliet.se
li.bb@regeringskansliet.se

Remissvar
Darienummer: LI2024/02351

Remissvar – Boverkets rapport *Uppdrag att främja en cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn (2024:26)*

Heidelberg Materials (tidigare Cementa) välkomnar att Boverket identifierar byggmaterialens centrala betydelse för ett resurseffektivt och cirkulärt byggande. Betong, cement och ballast är avgörande för att bygga långlivade, robusta och flexibla konstruktioner – vilket i sig är en grundförutsättning för ett resurseffektivt och cirkulärt samhällsbyggande. För att lyckas med omställningen krävs därför en helhetssyn där klimatpåverkan vägs samman med funktion, livslängd, försörjningssäkerhet och samhällsnytta. Vi delar Boverkets slutsatser att rätt utformade styrmedel och samverkan mellan alla aktörer och på alla nivåer är en förutsättning för att skapa en cirkulär omställning. För att åstadkomma detta ser vi det som viktigt att forskningsanslag och resurser för pilotprojekt tillsätts för att i samverkan utveckla byggprocesser och andra delar i arbetet mot ökad cirkularitet.

Förslag 1-Utveckling av Information och vägledning

Vi tillstyrker att Boverket får fortsatt uppdrag att ta fram vägledningar, information och en nationell strategi. Det är centralt att detta sker i nära samverkan med sektorns alla aktörer och materialleverantörer för att säkerställa att de speglar förutsättningarna hos olika material. Vägledningen bör inkludera livscykelperspektiv och belysa robusta materials värde över tid, även när återbruk är tekniskt svårt. Strategin måste främja bevarande, lång livslängd och robusta konstruktioner. Viktig att livscykelanalyser utgår från lång livslängd och inbegriper behov av underhåll vid materialvalsanalyser.

Lagstiftning och marknadskrav är de främsta drivkrafterna för cirkulär omställning. Därför bör fokus ligga på att utveckla fungerande regelverk och ekonomiska incitament som styr mot cirkularitet och resurseffektivitet. Att synliggöra nyttor och mervärden med cirkularitet kan bidra till ökad förståelse, men bör ses som ett komplement till den styrning som behövs för faktisk förändring.

Förslag 2 – Utveckling av klimatdeklarationer

Vi tillstyrker förslaget att ta fram nationella referensvärden för byggnaders klimatpåverkan vid ombyggnad. Detta kan bidra till mer välinformerade beslut och jämförelser mellan om- och nybyggnation. Vi ser gärna att även livslängdsanalyser inkluderas – för att undvika att material med kort livscykel favoriseras framför långlivade lösningar vid klimatberäkningar. Viktigt att klimatberäkningar harmoniseras för att inte skapa konkurrenssnedvridning genom olika avgränsningar vid beräkningsarbetet.

Förslag 3 – Digitalisering

Vi tillstyrker digitaliseringsförslagen och anser att de är väl riktade. Digitalisering kan förenkla både återbruk och LCA-jämförelser, och minska bördan på aktörer om rätt systemstöd finns.

Vi ser det emellertid som viktigt att digitaliseringsutvecklingen harmoniseras med EU-initiativ, exempelvis digitala produktpass och annat standardiseringsarbete för harmoniserade standarder för klimatberäkningar av byggmaterial. Vi vill dock understryka att det är viktigt att digitaliseringen inte innebär orimlig uppgiftsbörda för producenter. Informationen bör i största möjliga mån återanvändas från befintliga dokument som EPD:er.

Förslag 4 – Resurshushållningsplaner

Vi ser positivt på införandet av resurshushållningsplaner, men under vissa förutsättningar:

- De bör utvecklas i nära samverkan med branschaktörer.
- Planerna måste tillåta nyproduktion med robusta material, där återbruk inte är lämpligt av tekniska eller säkerhetsmässiga skäl.
- Vägledningen bör omfatta hur klimatnytta, lång livslängd och lågt underhåll kan vägas in som cirkulära kvaliteter. Betong och andra mineraliska material bör inte missgynnas av indikatorer som enbart mäter mängd återbruk utan att väga in funktion, säkerhet och livslängd.
- Vi föreslår att mallar tas fram för att stödja likvärdig tillämpning i kommuner och undvika godtycklighet.
- Viktigt att resurser tillsätts för standardisering av kvalitetskrav på återbruk av byggmaterial.

Vi ser positivt på ambitionen att öka återbruk, men vill betona att detta inte får ske på bekostnad av teknisk säkerhet, klimatprestanda eller funktion. Återbruk av betongkonstruktioner kräver specifik teknisk bedömning i varje projekt. Alternativt bör klimatförbättrad betong och prefab med lång livslängd ses som viktiga klimatåtgärder. Standardisering och riktlinjer för kvalitetssäkring är avgörande.

Övriga synpunkter

Offentlig upphandling

Vi delar bedömningen att offentlig upphandling är ett viktigt verktyg. Särskilt viktigt är dock att cirkulära ambitioner integreras i förstudier och projektering – där avgörande materialval görs. Här finns stort behov av ökad kompetens och metodstöd. Vi stödjer att forskningsmedel riktas mot dessa delar.

Tidsaspektens betydelse för cirkulärt byggande

Tiden är en ofta förbisesdd men avgörande faktor i hållbart byggande. Den påverkar miljömässiga, ekonomiska och sociala resultat och bör därför ges en tydlig plats i hållbarhetsbedömningar. Tidspress i upphandlingar kan försvåra cirkulära lösningar och i vissa fall äventyra både kvalitet och säkerhet. Åtgärder som längre torktider för betong (slow curing), säsongsanpassad byggstart och realistiska

tidplaner bidrar till både klimatnytta och byggkvalitet – oavsett om det gäller nyproduktion eller renovering. Upphandlingskrav bör inte i onödan försvåra detta genom alltför snäva tidsramar. Vi ser ett behov av att tid lyfts som en strategisk faktor i cirkulära byggstrategier, och föreslår att forskningsmedel riktas mot detta område.

Avskrivningar och skattemodeller som styrmedel mot cirkulär ekonomi

Som en kompletterande åtgärd, som visserligen ligger utanför ramen för Boverkets direkta uppdrag, vill vi lyfta vikten av att se över hur skatteregler och avskrivningsmodeller påverkar incitamenten för bevarande och renovering. Nuvarande regler ger ofta ekonomiska fördelar vid rivning, då det möjliggör omedelbar avskrivning av kvarvarande värden. För att främja renovering och livstidsförlängning bör regeringen överväga att stimulera investeringar i ombyggnad och återbruk – exempelvis genom snabbare avskrivning av cirkulära uppgraderingar eller genom att begränsa avdragsrätten vid rivning av fullt brukbara byggnader.

Producentansvar

Boverket lyfter i rapporten att förutsättningarna för ett producentansvar för byggprodukter och byggmaterial behöver utredas närmare. Frågan är komplex eftersom både byggnader och byggprodukter har mycket lång livslängd, vilket gör ansvarsfrågan svår att hantera över tid. Det behöver tydliggöras vem som ansvarar för kvalitet, dokumentation och teknisk säkerhet vid återbruk. Digitalisering kan stödja spårbarhet och livscykelanalys, men det krävs också standarder och vägledning för att säkerställa enhetlig tillämpning och rimliga krav för olika materialtyper.

Avslutande kommentar

Heidelberg Materials ser fram emot att fortsatt bidra till utvecklingen av ett cirkulärt, robust och klimatförbättrat byggande. Vi uppmuntrar regeringen att ge Boverket fortsatt uppdrag i frågan, i nära dialog med branschen, forskningen och övriga myndigheter.

Med vänlig hälsning

Jessika Lind Petrén
Hållbarhetschef Sverige